

Sytuacje trudne w pracy lekarza - jak sobie radzić

1. METRYCZKA	
Rok akademicki	2026/2027
Wydział	Lekarski
Kierunek studiów	Lekarski
Dyscyplina wiodąca	Nauki medyczne
Profil studiów	Ogólnoakademicki
Poziom kształcenia	Jednolite magisterskie
Forma studiów	Stacjonarne i niestacjonarne
Typ modułu/przedmiotu	Fakultatywny
Forma weryfikacji efektów uczenia się	Zaliczenie
Jednostka prowadząca /jednostki prowadzące	Studium Psychologii Zdrowia ul. Litewska 14/16, pok. 103, I piętro zpkm@wum.edu.pl Tel. 22 116 92 11
Kierownik jednostki/kierownicy jednostek	SPZ dr hab. Dorota Włodarczyk dorota.wlodarczyk@wum.edu.pl
Koordynator przedmiotu	mgr Jakub Związek jakub.zwiazek@wum.edu.pl
Osoba odpowiedzialna za sylabus)	mgr Jakub Związek jakub.zwiazek@wum.edu.pl
Prowadzący zajęcia	mgr Jakub Związek

2. INFORMACJE PODSTAWOWE			
Rok i semestr studiów	IV rok, semestr zima i lato	Liczba punktów ECTS	2.00
FORMA PROWADZENIA ZAJĘĆ		Liczba godzin	Kalkulacja punktów ECTS
Godziny kontaktowe z nauczycielem akademickim			
wykład (W)			
seminarium (S)		30	1.20
ćwiczenia (C)			
e-learning (e-L)			
zajęcia praktyczne (ZP)			
praktyka zawodowa (PZ)			
Samodzielna praca studenta			
Przygotowanie do zajęć i zaliczeń		20	0.8

3. CELE KSZTAŁCENIA	
C1	Nabycie wiedzy z zakresu podstawowych mechanizmów psychologicznych oraz narzędzi komunikacyjnych niezbędnych do pracy z pacjentami, w tym w sytuacjach trudnych.
C2	Nabycie umiejętności budowania prawidłowego kontaktu, relacji i komunikacji z pacjentami oraz radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
C3	Kształtowanie biopsychospołecznego podejścia do pacjenta.
C4	Rozwój wiedzy w zakresie wsparcia psychologicznego, psychoterapeutycznego i psychiatrycznego, z którego mogą skorzystać pacjenci i ich rodziny.
C5	Kształtowanie postawy przyszłego lekarza w stosunku do pacjenta opartej na szacunku, prawie do autonomii, zaufaniu i empatii.

4. STANDARD KSZTAŁCENIA – SZCZEGÓŁOWE EFEKTY UCZENIA SIĘ	
Symbol i numer efektu uczenia się zgodnie ze standardami uczenia się	Efekty w zakresie (zgodnie z załącznikiem do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019)
Wiedzy – Absolwent* zna i rozumie:	

Załącznik nr 4A do Procedury opracowywania i okresowego przeglądu programów studiów
(stanowiącej załącznik do Zarządzenia nr .../2024 Rektora WUM z dnia .....2024 r.)

D.W1.	społeczny wymiar zdrowia i choroby, wpływ środowiska społecznego (rodziny, sieci relacji społecznych) i nierówności społecznych oraz społeczno-kulturowych różnic na stan zdrowia, a także rolę stresu społecznego w zachowaniach zdrowotnych i autodestrukcyjnych
D.W2.	społeczne czynniki wpływające na zachowania w zdrowiu i w chorobie, szczególnie w chorobie przewlekłej;
D.W3.	formy przemocy, modele wyjaśniające przemoc w rodzinie i przemoc w wybranych instytucjach, społeczne uwarunkowania różnych form przemocy oraz rolę lekarza w jej rozpoznawaniu;
D.W5.	zasady i metody komunikacji z pacjentem i jego rodziną, które służą budowaniu empatycznej, opartej na zaufaniu relacji;
D.W6.	znaczenie komunikacji werbalnej i niewerbalnej w procesie komunikowania się z pacjentem oraz pojęcie zaufania w interakcji z pacjentem;
D.W9.	podstawowe psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka w zdrowiu i w chorobie;
D.W10.	rolę rodziny pacjenta w procesie leczenia;
D.W11.	problematykę adaptacji pacjenta i jego rodziny do choroby jako sytuacji trudnej oraz do związanych z nią wydarzeń, w tym umierania i procesu żałoby rodziny;
D.W12.	rolę stresu w etiopatogenezie i przebiegu chorób oraz mechanizmy radzenia sobie ze stresem;
D.W15.	zasady motywowania pacjenta do prozdrowotnych zachowań i informowania o niepomyślnym rokowaniu;
D.W16.	główne pojęcia, teorie, zasady etyczne służące jako ogólne ramy właściwego interpretowania i analizowania zagadnień moralno-medycznych;

Umiejętności – Absolwent* potrafi:

D.U1.	uwzględniać w procesie postępowania terapeutycznego subiektywne potrzeby i oczekiwania pacjenta wynikające z uwarunkowań społeczno-kulturowych;
D.U2.	dostrzegać oznaki zachowań antyzdrowotnych i autodestrukcyjnych oraz właściwie na nie reagować;
D.U4.	budować atmosferę zaufania podczas całego procesu diagnostycznego i leczenia;
D.U5.	przeprowadzać rozmowę z pacjentem dorosłym, dzieckiem i rodziną z zastosowaniem techniki aktywnego słuchania i wyrażania empatii oraz rozmawiać z pacjentem o jego sytuacji życiowej;
D.U7.	angażować pacjenta w proces terapeutyczny;
D.U8.	przekazać pacjentowi i jego rodzinie informacje o niekorzystnym rokowaniu;
D.U9.	udzielać porad w kwestii przestrzegania zaleceń terapeutycznych i prozdrowotnego trybu życia;
D.U10.	identyfikować czynniki ryzyka wystąpienia przemocy, rozpoznawać przemoc i odpowiednio reagować;
D.U11.	stosować w podstawowym zakresie psychologiczne interwencje motywujące i wspierające;
D.U13.	przestrzegać wzorców etycznych w działaniach zawodowych;

*W załącznikach do Rozporządzenia Ministra NiSW z 26 lipca 2019 wspomina się o „absolwencie”, a nie studencie

5. POZOSTAŁE EFEKTY UCZENIA SIĘ

Numer efektu uczenia się	Efekty w zakresie
Wiedzy – Absolwent zna i rozumie:	
W1	Przykłady konkretnych sytuacji trudnych w pracy lekarza, oparte na praktyce pracy z pacjentami
W2	Mechanizmy psychologiczne oraz formy oddziaływania na pacjentów zachowujących się w konkretny sposób w sytuacjach kontaktu z lekarzem
Umiejętności – Absolwent potrafi:	
U1	Wskazać sposoby reagowania w konkretnych sytuacjach pracy z pacjentami
U2	Rozpoznać rodzaje zachowań pacjentów w sytuacjach trudnych
Kompetencji społecznych – Absolwent jest gotów do:	
K1	nawiązania i utrzymania głębokiego oraz pełnego szacunku kontaktu z pacjentem, a także okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych.
K2	kierowania się dobrem pacjenta.

6. ZAJĘCIA

Forma zajęć	Treści programowe	Efekty uczenia się
Seminarium 1	Zajęcia wprowadzające. Psychologiczne mechanizmy funkcjonowania człowieka. Techniki komunikacyjne oraz protokoły przydatne do pracy w sytuacjach trudnych w pracy lekarza.	D.W1., D.W2., D.W3., D.W5., D.W6., D.W9., D.W10., D.W11., D.W12., D.W15., D.W16.
Seminarium 2	Sytuacje trudne w pracy lekarza; zajęcia praktyczne – sposoby oddziaływania, jak sobie radzić. Przykładowe sytuacje: - Praca z pacjentami agresywnymi - Praca z pacjentami doświadczającymi przemocy domowej - Przekazywanie niepomyślnej diagnozy - Zbieranie wywiadu z pacjentami, którzy nie przekazują ważnych informacji lub kłamią - Dialog motywacyjny, praca nad zmianami zachowań u pacjentów - Praca z pacjentami niestosującymi się do zaleceń lekarskich - Praca z pacjentami o innych przekonaniach, poglądach - Współpraca z rodzinami pacjentów - Stawianie granic pacjentom - Oddzielanie życia zawodowego od prywatnego - Studia przypadków z praktyki klicznej - omówienie	D.W1., D.W2., D.W3., D.W5., D.W6., D.W9., D.W10., D.W11., D.W12., D.W15., D.W16., D.U1., D.U2., D.U4., D.U5., D.U7., D.U8., D.U9., D.U10., D.U11., D.U13.
Seminarium 3	Sytuacje trudne w pracy lekarza; zajęcia praktyczne – sposoby oddziaływania, jak sobie radzić. Przykładowe sytuacje: - Praca z pacjentami agresywnymi - Praca z pacjentami doświadczającymi przemocy domowej - Przekazywanie niepomyślnej diagnozy	D.W1., D.W2., D.W3., D.W5., D.W6., D.W9., D.W10., D.W11., D.W12., D.W15., D.W16., D.U1., D.U2., D.U4., D.U5., D.U7., D.U8., D.U9., D.U10., D.U11., D.U13.

	- Zbieranie wywiadu z pacjentami, którzy nie przekazują ważnych informacji lub kłamią - Dialog motywacyjny, praca nad zmianami zachowań u pacjentów - Praca z pacjentami niestosującymi się do zaleceń lekarskich - Praca z pacjentami o innych przekonaniach, poglądach - Współpraca z rodzinami pacjentów - Stawianie granic pacjentom - Oddzielanie życia zawodowego od prywatnego - Studia przypadków z praktyki klicznej - omówienie	
	Podsumowanie zajęć.	

7. LITERATURA

Obowiązkowa

Włodarczyk D, Łazarewicz M. (red.). Psychologia w medycynie i naukach o zdrowiu. Warszawa: Wydawnictwo PWN, 2026 (wybrane rozdziały)

Podręcznik Empatii – wydanie kieszonkowe. Popa-Velea i in. Wydawnictwo WUM: 2026. Do pobrania z: <https://erudite-project.eu/empathy-manual/> oraz Link do platformy ERUDIte <https://erudite-empathy-platform.eu/pl/home-polski/> [tu zadanie dla studentów - studenci po ZAREJESTROWANIU mogą wykonać pomiar empatii (CASES, TEQ, EAS) oraz reaktywności interpersonalnej (IRI) i roszczeniowości akademickiej (AES). Po wykonaniu poszczególnych skal otrzymuje się pojedynczy wynik poziomu (bez opisu). Wykonanie CASES + TEQ + AES daje "Raport końcowy" z szerszym opisem i praktycznymi wskazówkami dotyczącymi dalszego rozwoju]

Chlabicz, S., & Marcinowicz, L. (red.). (2021). *Jak skutecznie rozmawiać z pacjentem i jego rodziną*. Warszawa: PZWL.

Makara-Studzińska, M. (2020). *Komunikacja z pacjentem*. Lublin: Wydawnictwo Czelej.

Stein, M., & Slavin, L. A. (1998). *Field Guide to the Difficult Patient Interview*. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins.

Uzupełniająca

Supińska, E. (2024). *Pierwsza pomoc psychologiczna. Jak wspierać osoby w kryzysie psychicznym?* Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

8. SPOSOBY WERYFIKACJI EFEKTÓW UCZENIA SIĘ

Symbol przedmiotowego efektu uczenia się	Sposoby weryfikacji efektu uczenia się	Kryterium zaliczenia
D.W1., D.W2., D.W3., D.W5., D.W6. , D.W9., D.W10., D.W11., D.W12., D.W15., D.W16., D.U1., D.U2., D.U4., D.U5., D.U7., D.U8., D.U9., D.U10., D.U11., D.U13.	Zaliczenie pisemne	Próg zaliczeniowy 60% poprawnych odpowiedzi

9. INFORMACJE DODATKOWE

Zajęcia są odbywają się w formie stacjonarnej, realizowane będą w formie zblokowanej w salach seminaryjnych Studium Psychologii Zdrowia ul. Litewska 14/16, 00-575 Warszawa.

Terminy zajęć:

4.12.2026r. 16:00 – 20:30

5.12.2026r. 9:00 – 18:00

6.12.2026 r. 9:00 – 18:00

Zajęcia mają charakter praktyczny i mają na celu poszerzyć wiedzę oraz pozwolić nabyć umiejętności, które będą mogły być zastosowane w codziennej pracy lekarza.

Minimalna liczba osób na zajęciach – 20. Limit miejsc na zajęcia - 30.

Student ma prawo do nieobecności na 4h zajęć, które odrabia przez wykonanie pracy pisemnej na temat poruszany w trakcie opuszczonych zajęć.

Przy Studium Psychologii Zdrowia działa: Psychologiczne Studenckie Koło Naukowe PSYCHE; opiekun koła - dr Magdalena Łazarewicz (magdalena.lazarewicz@wum.edu.pl).

Prawa majątkowe, w tym autorskie, do sylabusu przysługują WUM. Sylabus może być wykorzystywany dla celów związanych z kształceniem na studiach odbywanych w WUM. Korzystanie z sylabusu w innych celach wymaga zgody WUM.

UWAGA

Końcowe 10 minut ostatnich zajęć w bloku/semestrze/roku należy przeznaczyć na wypełnienie przez studentów Ankiety Oceny Zajęć i Nauczycieli Akademickich